

ETIČNI KODEKS ORGANIZIRANEGA PROSTOVOLJSTVA

UVOD

Etični kodeks organiziranega prostovoljstva izhaja iz splošnih Etičnih načel, Ustave in zakonov Republike Slovenije, določil in načel Splošne deklaracije o prostovoljstvu, ki jo je sprejela Mednarodna zveza prostovoljcev leta 1990 v Parizu, Splošne deklaracije OZN o človekovih pravicah iz leta 1948, Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter drugih mednarodnih sporazumov s področja človekovih pravic, odgovornosti do narave in živih bitij, ki jih je Slovenija podpisala ali ratificirala, kakor tudi iz bogate zgodovine prostovoljstva na Slovenskem.

Etični kodeks zavezuje vse prostovoljce¹ in prostovoljske organizacije. Kodeks predstavlja osnovne smernice in minimalne standarde, ki naj bi jih prostovoljci in prostovoljske organizacije upoštevali pri svojem delu.

Prostovoljsko delo je delo, ki ga po svoji svobodni odločitvi in brez materialnih koristi opravlja posameznik v dobro drugih ali za skupno javno korist.

Prostovoljec je posameznik, ki opravlja prostovoljsko delo. Posameznik je lahko (istočasno oz. izmenoma) prostovoljec, uporabnik ali organizator prostovoljskega dela.

Za organizirano prostovoljsko delo se šteje prostovoljsko delo, ki se izvaja v okviru dejavnosti pravnih oseb, katerih delovanje oziroma programi, v katere so vključeni prostovoljci, so v skladu z zakonom opredeljeni kot nepridobitni.

Prostovoljske organizacije so organizacije, ki pri svojem delu v pretežni meri delujejo s pomočjo prostovoljcev, jih za to delo same pridobivajo in usposablajo in to v korist teh organizacij, v dobro drugih ali za skupno javno korist.

Organizatorji prostovoljskega dela pa so organizacije, ki same pridobivajo in usposablajo prostovoljce za organizirano prostovoljsko delo v svojih programih in programih drugih izvajalcev, ter organizacije, ki pri svojem delu uporabljajo organizirane skupine prostovoljcev iz vrst prostovoljskih organizacij.

Kodeks temelji na vzajemnem spoštovanju vseh, vključenih v proces prostovoljskega dela.

Prostovoljke, prostovoljci in prostovoljske organizacije pri prostovoljskem delu z ljudmi spoštujejo pravice in posebnosti vseh, ne glede na raso, barvo kože, spol, starost, narodnostno ali etnično poreklo, jezik, gmotni ali družbeni položaj, življenjski slog, spolno, politično ali versko usmerjenost, socialni izvor, zmanjšane duševne ali telesne sposobnosti ali na kakšne druge okoliščine.

¹ V Etičnem kodeksu so uporabljeni nevtralni izrazi, zapisani v slovnični obliki moškega spola, in veljajo enakovredno za oba spola.

SPLOŠNA ETIČNA NAČELA

A. ORGANIZACIJE

1. Organizacija seznanja prostovoljca z etičnim kodeksom, pravili delovanja organizacije in organiziranostjo prostovoljskega dela. Po potrebi poskrbi za pojasnila o vsebini posameznih določil kodeksa. S prostovoljcem sklene dogovor o medsebojnem sodelovanju.
2. Pri osebah, mlajših od petnajst let, in osebah z zmanjšano opravilno sposobnostjo organizacije pridobijo pisno soglasje njihovih staršev oz. skrbnikov, tako za opravljanje prostovoljskega dela kot tudi za prejemanje prostovoljske pomoči.
3. Organizacije spoštujejo svobodno odločitev prostovoljca za vključitev v prostovoljstvo in za prekinitev sodelovanja v njem.
4. Organizacija ustrezno usposobi prostovoljca za opravljanje prostovoljskega dela. Posreduje informacije in temeljna znanja za naloge, s katerimi se bo srečal pri svojem delu.
5. Organizacija se lahko glede na naravo dela odloča o primernosti prostovoljca za določeno delo, ga po potrebi preusmeri ali mu pomaga pri izbiri drugega ustreznega prostovoljskega dela.
6. Organizacija poskrbi, da so o vlogi prostovoljca seznanjeni vsi v organizaciji in vsi, vključeni v delo, ki ga prostovoljec opravlja.
7. Organizacija lahko v soglasju s prostovoljcem poskrbi za prepoznavnost prostovoljca z ustreznim simbolom, izkaznico ali s čim drugim.
8. Organizacija in prostovoljec po potrebi sooblikujeta program prostovoljskega dela in pogoje za njegovo izvajanje.
9. V času sodelovanja organizacija nudi prostovoljcu podporo in sprotno ocenjevanje njegovega dela.
10. Organizacija je odgovorna za izvajanje programov prostovoljskega dela in še posebej za zaščito mladoletnih prostovoljcev.
11. Organizacija izdaja potrdila o opravljenem usposabljanju in prostovoljskem delu.

B. PROSTOVOLJEC

1. Prostovoljec ima pravico in dolžnost biti seznanjen z etičnim kodeksom organiziranega prostovoljstva.
2. Prostovoljec upošteva vse dogovore in pravila organizacije ter deluje v skladu z njenimi cilji in načeli.

3. Prostovoljec sodeluje z vsemi, vključenimi v prostovoljsko delo, ki ga izvaja. Med seboj si pomagajo in usklajujejo svoje delo za blaginjo uporabnikov in drugih, vključenih v prostovoljsko delo.
4. Ob strokovnih, moralnih ali drugih dilemah se prostovoljec posvetuje z odgovornimi za delo, ki ga opravlja.
5. Prostovoljec poroča o svojem prostovoljskem delu odgovorni osebi za to delo.
6. Prostovoljcu organizacija pravočasno zagotovi vse potrebne informacije za kakovostno opravljanje organiziranega prostovoljskega dela.
7. Prostovoljec uporabniku (starši/ skrbnik) že na začetku sodelovanja na razumljiv način posreduje vse pomembne osnovne informacije o njunem medsebojnem sodelovanju in o pravicah uporabnika. Uporabnik (starši/skrbnik) in prostovoljec dosežeta soglasje (praviloma ustno, izjemoma pisno) o medsebojnem sodelovanju.
8. Prostovoljec spoštuje pravico uporabnikov do svobode odločanja, izbire ali zavrnitve in hkrati ščiti interese uporabnikov.
9. Prostovoljec pri delu z uporabnikom ne vsiljuje svojih političnih, verskih ali drugih osebnih prepričanj. Ne zlorablja svojega odnosa z uporabnikom za zadovoljitev svojih čustvenih, seksualnih, finančnih ali drugih potreb. Ne izsiljuje in ne izvaja fizičnega ali psihičnega nasilja nad uporabnikom.
10. Pri svojem delu in v dialogu z uporabnikom prostovoljec spoštuje osebnost, stališča, vrednote, čustveno doživljanje in življenjske okoliščine.
11. Prostovoljec varuje blaginjo uporabnikov in drugih, vključenih v organizirano prostovoljsko delo. Upošteva vse zdravstvene in varnostne standarde in ukrepe, da bi preprečil poškodbe ali prenos bolezni na uporabnike ali druge ter preprečuje kakršnokoli oškodovanje vseh vključenih.
12. Prostovoljec upošteva zaupnost podatkov vsakega, tudi bivšega uporabnika. Lahko zbira ali posreduje le tiste osebne podatke, ki jih potrebuje za svoje delo in so etično in zakonsko dovoljeni.
13. Prostovoljec skrbi za ugled prostovoljstva in prostovoljskih organizacij oz. organizatorjev prostovoljskega dela. Kadar svoje delo javno predstavlja, mora to storiti na moralno neoporečen način.
14. V primeru, da prostovoljec pri svojem delu ali v svoji organizaciji opazi kršitev načel tega kodeksa, na to najprej opozori odgovorne v svoji organizaciji, razen če nujnost situacije ne zahteva drugačnega ukrepanja.

ETIČNA KOMISIJA

O kršitvah etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva pri vsaki prostovoljski organizaciji presoja oseba, pristojna za takšno razsojanje. Organizacija se lahko obrne tudi na skupno Etično komisijo prostovoljskih organizacij in organizatorjev prostovoljstva, ki je sestavljena iz 5 do 11

predstavnikov različnih organizacij in ki jo imenuje Kongres prostovoljstva za mandat štirih (4) let. Kongres izbere organizacijo kot koordinatorico tehnične podpore za delo te komisije.

Etična komisija ob konstituiranju sprejme poslovnik (pravilnik) za svoje delovanje in ga v vednost pošlje vsem organizacijam, ki so pristopile k Etičnemu kodeksu prostovoljstva.

Na Etično komisijo se lahko obrne prostovoljec ali prostovoljska organizacija oz. organizator prostovoljstva, ki želi pridobiti mnenje ali oceno o vprašanih in dilemah, povezanih z Etičnim kodeksom organiziranega prostovoljstva.

Etična komisija sprejema ocene, stališča, mnenja in predloge skladno s poslovníkom Etične komisije na osnovi konsenza.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Etični kodeks organiziranega prostovoljstva so sprejeli udeleženci 6. Slovenskega kongresa prostovoljstva v Sežani, 14. januarja 2006, in se smiselno uporablja od dneva sprejetja.

Vsaka prostovoljska organizacija in organizator prostovoljskega dela lahko podpiše pristop k Etičnemu kodeksu organiziranega prostovoljstva. Pisno sporočilo o podpisu izjave Etičnega kodeksa se pošlje na www.prostovoljstvo.org.

Vse morebitne kasnejše spremembe in dopolnitve Etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva lahko predlaga posameznik, organizacija ali Etična komisija. Spremembe Etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva sprejema Kongres prostovoljstva.

Prva sprememba Etičnega kodeksa organiziranega prostovoljstva je bila sprejeta na 10. Slovenskem kongresu prostovoljstva v Ljubljani, 27. novembra 2015.